

A GYERMEKEK NEMI FELVILÁGOSÍTÁSA.

A Feministák Egyesülete már tavaly február hóban, egy szülői értekezleten foglalkozott evvel a kérdéssel.

A kérdést — melyről akkor is sokat írtak, de sajnos, nem objektíve — most újból aktuálisabbá tette Maria Lischnewskának, a kiváló német tanítónőnek febr. 8-án tartott budapesti előadása. A Terézvárosi Kaszinó termét zsúfolásig megtöltötte az érdeklődő közönség; ennek soraiban ott láttuk a fővárosi pedagógusok színe-javát, akiket hivatalból hívtott meg a tanügyi osztály vezetődet Bárczy István dr., a székesfőváros polgármestere, szintén meghallgatta az előadást. Ennek tartalmát a napisajtó annyira részletesen közölte, hogy itt elég lesz kiemelnünk főszempontjait és hatását. Az előadás ismertette Maria Lischnewska módszeres tervezetét, mely szerint a nemi felvilágosítás beviendő az iskolai természetrajztanítás keretében fokozatosan — a német népiskolai tanterv alapján — beilleszti a növények, az alsóbb, majd a magasabbrendű állatok, végül az ember fajfenntartási funkcióinak magyarázatát és betetőzésül egészségi és szexuálthikai tanácsokat ad a serdülő ifjúságnak. A tanítást képek bemutatása kíséri.

Mindazok, akik jelen voltak az előadáson, egyhangúan elismerték, hogy az felülállott minden gáncson és gyanúsításon; „a természet balszamos lehellete csapat felénk az előadásból” — mondta egy felszólaló és a közönség nem tartotta ezt a dicséretet túlzottnak. A sajtó összes tudósítói a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak másnap. De ezek a kitűnő tudósítások sem pótolhatták az eredetinek felemelő hatását? másnapra kitört az a kínos izgalom, mely ennek a kérdésnek tárgyalását eleinte mindenütt kíséri s amelyet nálunk is várni lehetett. A vélemények harca üdvös és szükséges, mint mindenütt, ezen a téren is. Ez a belátás indította a Feministák Egyesületét arra, hogy pedagógusokat és orvosokat vitaértekezletre hívjon össze, mely febr. 15. és 22-én tárgyalta ezt a fontos kérdést.

Kiderült, hogy — valószínűleg, mert a szexuális kérdést csak érzelmi szempontból szoktuk tekinteni és nem szoktunk róla objektíve gondolkodni — több félreértés zavarta a kérdés tisztázódását. Vegyük sorra ezeket.

I. Vannak, akik avval érvelnek a felvilágosítás ellen, hogy a természet úgyis irányítja az emberek cselekedeteit az ösztön segítségével. A felvilágosítás nem is azért szükséges, mintha enélkül a fajfenntartás károsodnék, bár tekintélyes szakírók véleménye szerint az emberek sokszor csak nagyon tökéletlenül értik meg ösztönükön keresztül a természet intencióit; hanem azért, hogy mint

a civilizált ember más életnyilvánulásait, ne kizárólag az ösztön, hanem az értelem is vezesse nemi életüket.

2. A második félreértésből származó ellenérv az, hogy „hiszen úgyis tudja ezeket minden gyerek, ha nem is mondjuk meg neki”. Eppen ez a baj, hogy olyan forrásból tudja meg, amely nem természeti és így természetes jelenséget, nem tiszteletreméltó emberi funkciót lát az anyaságban, hanem homályos képzeteket és szennyes mellékgondolatokat nyújt a gyermeknek: elrontott gyermekek, műveletlen felnőttek odavetett, hiányos és ezért izgatató leleplezéseiből. Eppen ezt megelőzni: a nevelő útján történő felvilágosítás feladata.

3. Némelyek azt hiszik, hogy a felvilágosítás hívei minden pszichopathológiai jelenségnek, minden perverzitásnak megszűnését várják attól, holott csak arról van szó, hogy a normális egyéneket óvjuk meg szerzett pathológikus jellegtől. Hogy ez a törekvés mennyire jogosult, az világosan kitűnik dt. Stein Fülöp idegorvosnak a fentemlített vitában mondott véleményéből. Idézte ugyanis Freud tanárnak azt a nézetét melyet számos szaktekin-tély oszt, hogy a legtöbb hisztériának és neuraszténiának alapját képező erőszakos lelki behatás, mely a gyermekkorban érte a beteget, de utóbb feledésbe ment, — éppen a nemi ösztön sphaerájában érte azt; az ilyen erőszakos behatástól nagyon sok gyermeket lehetne megmenteni szisztematikus, fokozatos felvilágosítással.

Pszichológiai tévedésen alapszik az az aggodalom, hogy a nemi felvilágosítás korábban ébresztené föl a gyermek nemi ösztönét. Hiszen azért kívánja Lischnewska az elemi iskolás korba tenni a felvilágosítást, mert akkor a normális gyermeknek nemi ösztöne még egyáltalában nincs. Egyébként nagyvárosban, ahol kirakatok, utca-sarki jelenetek, trágár beszéd, olcsó pornografikus élel-lapok behatása alól lehetetlen kivonnunk a gyermeket: nem jobb-e, ha olyan értemi alapot biztosítunk annak lelkében, amelynek szilárd biztosságát nem egy könnyen ingatja meg a külső hatások elkerülhetetlen befolyása?

Felhangzott — mint már annyiszor — az az indítvány is, hogy a pornográfiát kell üldözni, kiirtani. De mindenütt, ahol ezt megkísértették, a művészetet és irodalmat károsították. Mert az ellenőrzést csakis a rendőrség közegei végezhetnék, akiktől senki sem várhatja, hogy a művészi és pornografikus kép vagy irodalmi termék közötti határokat felismerjék és tiszteletben tartsák. Ezért kell a gyermek lelkét immúnissá tenni, vagy legalább ellenálló képességét növelni ezekkel a bacillusokkal szemben, amelyeket kiirtanunk lehetetlen.

E félreértések tisztázása után lássuk pozitív alakban: miért követelik a felvilágosítás hívei annak a lehető legszélesebb körre terjesztését és ezért az iskolai természetrajztanítás keretébe illesztését.

A mai társadalmi viszonyok között lehetetlen, hogy a szülő megóvja gyermekét olyan támadásoktól, amelyek éppen a nemi élet terén érhetik. Már a kis gyermek ki van téve annak, hogy felnőttek pathologikus hajlamainak, lelkiismeretlenségének, vagy a nyomorúságos lakásviszonyoknak áldozata legyen. A prostituáltak rabszolgahadának tekintélyes része első ízben tudatlanságból kerül bajba, és mivel az „erényes, szemérmes” társadalom erre kiátkozza, fokrólfokra süllyed tovább. A gazdasági nyomor után a tudatlanság az a főok, amely a kettős kizsákmányolás prédájává teszi a leányok százait. Azért Magyarországon, a „hungarák” szomorú hírességű hazájában, százsorosán nélkülözhetetlen a szakavatott felvilágosítás. De hogyan adja meg azt a munkás-anya, aki jóformán csak aludni kerül össze gyermekével és akit — mint a mai generáció csaknem minden tagját — szintén abban a meggyőződésben neveltek, hogy a nemi élet az emberiség bűne, amelyet szégyelni, takargatni kell? Hogyan a gentry vagy a Lipótváros asszonya, aki pikáns színházi előadások, félig elmondott trágár élecek alakjában hallja ugyan tárgyalni ezt a kérdést, de természettudományi alapon soha? Nagyon kevés anya van manapság, akit műveltsége és tapintata egyaránt képesít ennek a nevelői feladatnak teljesítésére. Igaz, a tanítósság sem

áll készen erre a feladatra. De ha igazán a nép szolgálataiban akar állani, be kell látnia, hogy ez alól a feladat alól kibújni nem szabad; hogy meg kell küzdenie saját és mások előítéleteivel a cél: növendékeinek biztosabb jövője kedvéért. A feladat egyike a legnehezebbeknek, de szociális jelentőség tekintetében a legelsőeknek. Reméljük, hogy a magyar tanítóság körében nem sokáig várat magára az a hivatott pedagógus, aki a mi tantervünkhöz alkalmazott tervezettéi megkönnyíti e probléma megoldását.

Többször esett szó, a sajtóban is, a vitaértekezleten is, a női szeméremről, amely tiltja e kérdés nyilvános tárgyalását, de nem tiltja, hogy a szolidaritás érzésének teljes hiánya miatt megtűrjék az asszonyok, hogy a XX. században fehér női rabszolgák elégszenek ki állatias ösztönöket; állatiasakat annyiban, amennyiben felelősségérzet egyáltalában nem korlátozza. Ezt a szemérmert, mely struccpolitikát üz ilyen szégyenletes viszonyokkal szemben, „kultúránk alapkövé”-nek is nevezték a vitában; vajjon mit szólnak ehhez Buckle utódai? A valódi szemérmert, mely élesen megkülönböztetendő az affektált prüderiától, nem sértheti a nemi viszonynak mint az emberi élet egyik jelenségének, objektív, tudományos tárgyalása.

A szemérem nevében indítványozták azt is, hogy a nők és férfiak külön vitassák meg ezt a kérdést. Az elkülönítés helyén van pl. a Feministák Egyesületének egészségügyi tanfolyamán, vagy az Anyák iskolájában, alkalmazható előadásokon tetszés szerint. De mit csinálunk akkor, ha a nők vitaértekezlete — ami könnyen lehetséges — más eredményre jut, mint a férfiaké? Akkor beáll a társadalomban ugyanaz a véleménykülönbség, amely nevelési kérdésekben nem egyszer megbontja a családi békét. Ez pedig éppenséggel nem felel meg a feminizmus törekvéseinek, amelyek férfi és nő együttes, békés munkája felé tendálnak.

Hogy a közvéleménynek a napisajtóban szóhoz jutó része e mozgalom ellen foglal állást, nem bizonyítja, hogy a feministák egyesülete magában áll a kérdés feszegetésében. Látjuk, hogy a kérdéssel komolyan foglalkozó más testületek is: a középiskolai tanáregyesület és a nemi betegségek elleni védőegyesület, stb. stb. szintén felvették munkatervükbe az ifjúság felvilágosítását és evvel is igazolták a kérdés időszerűségét.

g. v.